

“จิ้ง” บื้อพระล้านนา

ชะงวักการรักษาน้ำโบราณ

เคยเขียนเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญา หรือชะงวักคนล้านนา มาแล้วมากเรื่องหลาย ราว วันนี้ขอเขียนถึงเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อกัน บ้าง เป็นการสลับฉากผลัดเปลี่ยนมิให้ซ้ำเรื่อง

เดิมๆ ผู้เขียนได้ไปศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเตาเผาเครื่องปั้นลึงค์โลกล้านก่าแพง สร้างราวปี พ.ศ.1984 และการสร้างวัดเชียงแสน ราว พ.ศ.2029 ราวๆเวลานี้แหละ เกิดไปพบเรื่องพระจิ้งเฝ้าน้ำบ่อ ของคนโบราณที่ใกล้ๆ กับวัดเชียงแสนและบริเวณเตาเผาเครื่องลึงค์โลกล้านก่าแพงนั่นเอง

พ่อหนาน (ทิด) ดวงดีเล่าว่า “น้ำบ่อนี้มีประวัติว่าขุดเมื่อมีหมู่บ้านเตาเผาล้านก่าแพง กิจกรราว พ.ศ.1984 ตามที่ปรากฏในป้าย แต่น้ำบ่อนี้ผู้เฒ่าคนแก่เล่าต่อๆ กันมาว่า เป็นน้ำบ่อ

ข้างของวัดเชียงแสน ที่ผู้คนได้ใช้กันต่อๆ มา จนวัดเชียงแสนกลายเป็นวัดร้าง เตาเผาล้านก่าแพง ถูกปล่อยทิ้งไว้ในป่า จนมีการค้นพบและพัฒนาปรับปรุงสถานที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้คนมาเที่ยว กันทุกวัน แต่ทุกคนที่เห็นบ่อน้ำนี้ก็มักจะถามว่าบ่อน้ำอะไรใหญ่มาก แต่ปล่อยให้ทิ้งร้างเป็นบ่อ ห่าง ก็ต้องบอกเล่าให้พวกเขาฟังว่า เป็นน้ำบ่อโบราณที่ผู้คน โบราณขุดไว้ใช้ เมื่อรู้ที่บ้านเมือง จะร้างก็จะทำ พระจิ้งหรือพระง่าง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปประเภทหนึ่งโยนลงไปบ่อเพื่อเฝ้ารักษา บ่อน้ำไว้ พระจิ้งเมื่อถูกโยนลงในบ่อน้ำจะกลายเป็นเขียดหรือกบตัวเล็กๆ อยู่ในบ่อ ผู้คนมักจะเห็น กบ เขียด เกาะอยู่ตามข้างบ่อ นั่นแหละบางทีอาจจะพระจิ้งเฝ้าบ่อน้ำ จะไม่มีใครกล้าไปถ่ม หรือทำลายบ่อน้ำ เพราะกลัวพระจิ้งจะแปลงฤทธิ์เอาชีวิตเป็นผีเฝ้าบ่อ”

พ่อหนานดวงดี เล่าต่ออีกหลาย จังหวะหลายเรื่องราวเกี่ยวกับบ่อน้ำ ที่ผูกพัน กับพระจิ้ง แต่สรุปได้ว่าเมื่อบ้านเมืองร้าง ผู้ คนหลบหนี บ่อน้ำห่างจากผู้คนไปตักไปใช้ พระ จิ้งจะขึ้นมานั่งริมหรือบนปากบ่อ แต่เมื่อเห็น คนหรือสัตว์เข้าไปใกล้ก็จะกระโดดกลายเป็น กบเขียดอยู่ในบ่อน้ำ ด้วยเหตุนี้เองชาวบ้านที่ กลับเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านที่ใกล้กับบ่อน้ำโบราณ จึงร่วมกันทำนุบำรุง สร้างศาลาครอบบ่อน้ำไว้ ให้เป็นสมบัติโบราณของหมู่บ้านร่วมกันค้นคว้า ศึกษาเรื่องราวประวัติมาไว้ให้ลูกหลาน ผู้ คนปัจจุบันได้ไปเรียนรู้ไปศึกษา

แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า พระจิ้งได้ หายไปจากบ่อน้ำ สืบได้ว่ามีพระธุดงค์องค์หนึ่ง เป็นผู้มีวิชาแก่กล้า ได้มาพักที่บริเวณวัดห่าง (ร้าง) นี้และได้ภาวนาอธิษฐานจิตเรียกพระจิ้ง ออกไปจากบ่อน้ำโบราณแห่งนี้

อย่างไรก็ตามชาวบ้านยังให้ความ เคารพ เชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ และความมี อารมณ์ของบ่อน้ำเพราะคนล้านนาเชื่อว่า "ชืด" หากมีการถ่มน้ำบ่อ โดยเฉพาะบ่อน้ำ โบราณ แม้จะไม่ใช้น้ำ ก็ไม่ทำลาย ไม่ทิ้งเศษ ขยะสิ่งของลงในบ่อ เพราะกลัวชืด กลัวเกิด อาเพศอารมณ์แก่ตนเองและครอบครัว

ความเชื่อ ความเคารพนับถือ บาง สิ่งบางอย่างก็ให้ความคุ้มครองของมีค่าของ สาธารณะไว้ได้เป็นอย่างดี หากเราไม่มองในแง่ ที่เป็นเรื่องมกมาย ไร้สาระ.

แหล่งข้อมูล

- สัมภาษณ์ พ่อหนาน อายุ 67 ปี จำนวน 1 คน

- ภาพบ่อน้ำโบราณวัดเชียง แสน ตอนนอนใต้ อำเภอสันก่าแพง จังหวัดเชียงใหม่

โดย...นิคม พรหมมาเทพย์